

4 : 8 - 10 *reinigt, zuivert, weest treurig*

Het lijkt er op alsof Jakobus bij een nederige houding graag een treurig gezicht ziet. Dat is gelukkig niet wat hij bedoelt.

In het grieks staan de werkwoorden *reinigt, zuivert, treurt en weent* in de z.g. aorist. Dat wil zeggen dat ik ooit eens zo was (namelijk bij mijn bekering) en dat God graag ziet dat ik in die nederige houding blijf.

Toen, bij mijn bekering, wilde ik mijn handen reinigen, mijn harten zuiveren en treurde ik over mijn zonden.

Genade was het enige waar ik op mocht rekenen. Dat maakte mij klein.

Ondanks zo'n mooi begin, kunnen ongemerkt zaken als zelfvoldaanheid, jaloezie en trots binnensluipen. Ik kan mijzelf en anderen voor de gek houden met een vrome buitenkant, maar God weet wat echt is. Hij ziet wat mij in de weg zit om op de Heer Jezus te lijken¹.

Het is geen prettige ervaring om vernederd te worden. Wanneer het gaat om het opruimen van zaken als trots dan heb ik het nog aan mezelf te wijten dat het zover moet komen², maar het is wèl nodig.

Maar wanneer het niet aan mij ligt en ik toch vernederd word, dan is het een pijnlijke maar buitengewoon rijke ervaring om de voetstappen van de Heer Jezus te volgen.

Eigenlijk gaat Jakobus nog een stapje verder. Hij heeft het er niet over dat ik mij moet laten vernederen, maar dat ik mij zèlf verneder; en dan niet elke keer opnieuw, maar dat ik mij voortdurend besef dat ik mij bij mijn bekering vernederd heb voor God en dat ik in die houding dien te blijven.

- *de gezindheid die in Christus was*

Zo'n houding (gezindheid) beschrijft ook Paulus³ en hij neemt de Heer Jezus als voorbeeld. Hij was aan God gelijk en heeft Zich vernederd tot de dood van het kruis. Daarbij spreekt Paulus niet over Zijn werk van verzoening voor onze zonden, want daarin kunnen we Hem natuurlijk niet volgen.

¹ Mattheüs 11 : 29

² Psalm 139 : 23 - 24

³ Filippi 2 : 5 - 8

Nee, Paulus wijst daar op het kruis als de plaats van de absolute vernedering⁴. Dieper kan een mens niet terecht komen.

In die zin moedigt de Heer Jezus elke gelovige vandaag aan om dagelijks het kruis op te nemen en Hem te volgen⁵. Dát is de weg van de vernedering.

Op die weg volgt verhoging. Zo beschrijft Paulus het in het voorbeeld van de Heer Jezus⁶ en zo zegt Jakobus het hier ook. Het ene volgt dus op het andere.

4 : 11 - 12 *kwaad spreken*

Kwaad spreken is een vorm van zelfverhoging. Als ik iets negatiefs over een andere gelovige doorvertel, dan is dat altijd bedoeld om die ander een lagere plaats te geven dan mijzelf (ik doe zulke dingen immers niet).

Het kan natuurlijk gebeuren dat ik iets van een ander merk dat zondig is, zoals een verkeerde leer over het werk of de Persoon van de Heer Jezus. En dat ik dat graag eens in vertrouwen met iemand anders wil bespreken. Dan brengen we dat samen in gebed en vragen de Heer om wijsheid hoe we die ander het beste kunnen bereiken.

Dat is geen kwaadspreken.

Ook Jozef sprak geen kwaad toen hij de verkeerde dingen van zijn broers met zijn vader besprak⁷. Met wie moest hij dat anders doen?

Als ik kwaad spreek dan betekent dat ook dat ik me een oordeel heb aangematigd over mijn broeder, over zijn manier van doen en mogelijk zelfs over zijn motieven. Daarmee doe ik hem onrecht aan.

Aangezien Jakobus zich tot zijn Joodse volksgenoten richt, gaat hij met hen terug tot de gewone aanwijzingen die zij al uit de wet kennen⁸. Duizenden van hen zijn daarin heel precies⁹. De Heer eist in de wet dat zij op een rechtvaardige manier met elkaar omgaan en elkaar beoordelen, want "Ik ben de Heer".

⁴ Galaten 3 : 13

⁵ Lukas 9 : 23

⁶ Filippi 2 : 9 - 11

⁷ Genesis 37 : 2

⁸ Leviticus 19 : 15 - 18

⁹ Handelingen 21 : 20

Ook in de christelijke vrijheid heb ik mij aan die aanwijzing te houden. Als ik dat niet doe plaats ik mij boven deze goddelijke gedragsregels. Eigenlijk doe ik alsof ik zèlf wetgever en rechter ben.

- *God is Rechter (Psalm 75)*

Toch blijft de verleiding ontzettend groot om een ander te willen beoordelen. Daarom is het nodig om altijd te bedenken dat alleen God Rechter is.

Asaf maakte Psalm 75 op de wijze van "verderf niet". Dat kan zowel slaan op het feit dat wij een ander niet moeten beoordelen (want daarmee verderven wij hem), als op het feit dat we dit moeten overlaten aan God (Wiens barmhartigheid groot is).

"God is Rechter. Hij vernedert en verhoogt" en Hij doet dat door middel van een beker¹⁰.

Dat wijst op een vorm van rechtspreken zoals ook Jozef die gebruikte in zijn functie als onderkoning van Egypte¹¹.

De beker ligt in de hand van degene die gezag heeft. D e bepaalt wat de ander toekomt: straf of verhoging.

Dat laatste wordt aangrijpend zichtbaar in de hof, waar de Heer Jezus neerknielt en de beker voor Zich ziet die Zijn Vader Hem gaat geven¹². Hij onderwerpt Zich totaal aan Gods wil na een diepe worsteling.

"Ik ben de Heer" geldt ook vandaag in onze beoordeling van elkaar. We m ogen elkaar niet beoordelen, en  ls het al nodig is dan alleen nadat we daarvoor eerst op de knie n zijn geweest.

4 : 13 - 17 *plannen maken*

Joden waren vaak op reis en maakten dan gemakkelijk het plan om "vandaag of morgen" ergens naar toe te gaan om er een poosje handel te drijven.

Ook die gewoonte moet veranderen, en Jakobus begint met "Komaan dan" (vandaag zouden we zeggen: "kom op, zeg"). Hij haakt in op het feit dat zij christen zijn geworden en

dus rekening moeten houden met de wil van de Heer.

Ieder mens weet dat het leven elk moment afgelopen kan zijn. Als aan het eind van een zomerdag een zeedamp over het strand trekt, dan is dat iets voor d at moment, want de volgende dag is die damp er niet meer. Dat is algemeen bekend.

Zo is ook het leven er voor een korte tijd, en dan ineens houdt het op. Iedereen weet dat, maar niet iedereen houdt er rekening mee.

Een christen moet altijd beseffen dat zijn plannen alleen maar doorgaan "als de Heer het wil en wij leven". Dat past helemaal bij die nederige houding waar Jakobus al vaker op heeft gewezen.

Als ik in mijn eigen keuze niet biddend opzie naar de Heer, dan is het "grootspraak". Dan verbeeld ik mij dat ik mijn leven onder controle heb.

- *weten en niet doen*

Jakobus gaat nog een stapje verder.

Een christen w eet dat hij afhankelijk is van de Heer, en als hij daar in zijn leven geen rekening mee houdt, "*is het voor hem zonde*". Zondigen betekent letterlijk: het doel missen. De Heer komt in mijn leven dan niet tot Zijn doel, en dat heb ik als zonde te belijden.

Dit maak mij nog voorzichtiger om een ander te beoordelen. Misschien is hij nog niet zo goed op de hoogte van alle kanten van het christen-zijn als ik, ik die mij aanmatig om zelfs kwaad van hem te spreken omdat hij in mijn ogen verkeerde keuzes maakt.

Een verkeerde keuze in onwetendheid is geen zonde. Het gaat hier natuurlijk niet over zaken die de Bijbel glashelder zonde noemt¹³, maar over keuzes in geestelijke onvolwassenheid. Die kunnen verkeerd zijn, maar ieder christen krijgt de gelegenheid om daarin te groeien. Daar heeft God alle begrip voor. En d us moet ik dat ook hebben.

Jakobus zegt dan eigenlijk: als jij zo makkelijk weet waar een ander het verkeerd doet, wil je dan wel eens nagaan hoe vaak je een keus hebt gemaakt zonder de Heer? Kom op, zeg!

¹⁰ Psalm 75 : 8 - 9

¹¹ Genesis 44 : 5

¹² Lukas 22 : 42

¹³ 1 Korinthe 5 : 1 e.a.